

Status på alkohol-narkotika-situationen i Danmark 2010

1. Konsumptionsudvikling

Alkohol

Totalkonsumtion: Alkoholforbruget er faldet fra 13 liter 100 % ren alkohol pr indbygger over 14 år i 2001 til 11,1 liter i 2009.

De unge: Danske unge har fortsat Europarekord i alkoholforbrug (ESPAD 2007):

- 94% af de 15-16-årige har drukket alkohol indenfor seneste år,
- 73% har været fulde indenfor seneste år
- 80% drukket alkohol indenfor seneste måned og
- 49% har været fulde indenfor seneste måned

Alkoholforbruget blandt de unge viser dog en faldende tendens, men nyeste tal giver usikkerhed om hvorvidt denne er stabil blandt pigerne..

Narkotika

Stabilisering af det eksperimentelle forbrug siden år 2000, men på et historisk højt niveau. :

Blandt *de 15-16-årige* (ESPAD 07) er:

26% har brugt *cannabis* nogensinde,

11% har brugt *cannabis* indenfor seneste måned,

10% har brugt *andre stoffer* end *cannabis* nogensinde (livstidsprævalens).

Blandt *de 16-24-årige* er:

livstidsprævalens for *cannabis* 41%,

mens 8% har brugs *cannabis* indenfor seneste måned.

For *andre stoffer* er livstidsprævalensen 15%,

mens 2% har brugt *andre stoffer* indenfor seneste måned – blandt *andre stoffer* er amfetamin og kokain de mest brugte.

(Narkotikasituationen i Danmark 2009. Sundhedsstyrelsen 2009 se www.sst.dk)

2. Problemudvikling

Alkohol

I 2008 var den alkoholrelaterede dødelighed på 2000 dødsfald årligt (baseret på diagnoser, hvor alkohol fremgår direkte på dødsattest – enten som årsag eller medvirkende årsag). 700 af disse dødsfald skyldes alkoholrelateret skrumpelever. Der er set en stigende tendens i alkoholrelateret dødelighed de senere år, men det antages at denne tendens primært skyldes større opmærksom på at inddrage alkohol i diagnosticeringen. Udviklingen følges.

Blandt unge 15-29-årige skete der 25 alkoholrelaterede dødsfald i perioden 2002-2008.

I 2008 havde godt 3000 unge (15-29-årige) kontakt til hospital pga beruselse/intoksikation med alkohol.

Narkotika

Dødsfald viser stagnation på højt niveau: 239 narkotikarelaterede dødsfald i 2008, heraf 195 forgiftninger.

I 2008 var det i alt 1584 sygehuskontakter pga. intoksikationer/ forgiftninger med stoffer, der har været en stigende tendens i forgiftningerne siden 2005. En tredjedel af forgiftningerne er relateret til blandingsmisbrug.

3. Organisation af det forebyggende arbejde

Efter kommunalreformen i 2007 har de 98 kommuner (det lokale niveau) det fulde ansvar for forebyggelse og behandling på alkohol- og narkotikaområdet, jf. sundhedslov og den sociale lovgivning.

Der er ikke specifikke opgaver på misbrugsområdet på regionalt niveau. De 5 regioner driver sundhedsvæsenet (sygehuse og aftaler med praktiserende læger og speciallæger), herunder de psykiatriske afdelinger og speciallæger. En del af regionernes opgaver er dog den patientrettede forebyggelse, der kan omfatte individuel livsstilsrådgivning, og her kan a&n selvfølgelig komme ind. Planer for den patientrettede forebyggelse indgår som punkt i de sundhedsaftaler, der definerer arbejdsdelingen mellem en region og de tilhørende kommuner.

Der er ikke specifikke, lovfæstede opgaver på centralt niveau, men Sundhedsstyrelsens opgaver omfatter bl.a. overvågning af sundhedstilstand og rådgivning af Sundhedsministeriet samt andre myndigheder, det gælder også på misbrugsområdet. I praksis varetager Sundhedsstyrelsen en række nationale forebyggelsesopgaver: overvågning, dokumentation, befolkningsrettet forebyggelse, udmøntning af statslige puljer, rådgivning af myndigheder (herunder kommuner).

4. Finansiering af det forebyggende arbejde

Det forebyggende arbejde finansieres primært af staten (bevillinger til Center for Forebyggelse, satspuljemidler til udsatte grupper) og af kommunerne. Der findes ikke samlet opgørelse over hvor meget der bruges til misbrugsforebyggelse.

På statsligt niveau forventer Sundhedsstyrelsen/Center for Forebyggelse at bruge 2,7 mio. kr. til narkotikaforebyggelse (inkl. National Focal Point/EMCDDA arbejdet) og 38,4 mio.kr til alkoholforebyggelse i 2010.

5. Frivillig-organisationer, stiftelser

Der findes ingen større private eller NGO-aktører på narkotikaområdet i Danmark.

På alkoholområdet samler Alkoholpolitisk landsråd den frivillige indsats, der udgår fra flere forskellige organisationer, fx Blå Kors og IOGT .

Statusnotat til Nordisk Rusmiddelkonference 2010/ams

Indenfor rammerne af Kommunernes Landsorganisation har kommunerne dannet et forebyggelsesnetværk, Sund-By-Netværket, hvor kommunernes forebyggelseskonsulenter kan mødes og udveksle erfaringer. 68 kommuner (og 2 regioner) er pt. medlemmer.

6. Sundhedsstyrelsens aktuelle aktiviteter indenfor forebyggelse

Alkohol

- ”Børn i familier med alkoholproblemer” er afsluttet. Flere kommuner har integreret arbejdet i deres daglige praksis. Der er udviklet en række publikationer, som ligger på www.sst.dk.
- Kommuneprojekt med fokus på alkoholpolitikker og ansvarlig servering er godt i gang. De fleste kommuner har udarbejdet politikker og handleplaner og står for at omsætte planer til konkrete initiativer.
- Kampagner: målgruppe hele befolkningen forår 2010, målgruppe unge uge 40 2009 og 2010
- Kampagne ”mindre druk, mere fest” på musikfestivaler 2010 for at nedbringe udskænkning til unge under 18 år.
- Desuden forskellige initiativer indenfor behandlingsområdet.

Narkotika

- Kampagne mod narkotika på sommerens musikfestivaler (”Against Drugs”-kampagnerne) i samarbejde med brancheorganisationen Festvaldanmark, også i 2010
- En tilsvarende kampagne ”Music Against Drugs” gennemføres på ca. 50 spillesteder for live-musik i samarbejde med brancheforeningen spillesteder.dk i perioden 15.9.-31.12.2010
- Ny satspulje om tidlig indsats overfor unge misbrugere forventes i 2011

7. Nye initiativer

Alkohol

Sundhedsstyrelsen har udarbejdet retningslinjer for alkoholbehandling sammen med Departementet – står for snarlig offentliggørelser.

Sundhedsstyrelsen er på vej med supplerende udmeldinger på alkoholområdet, heri indgår bl.a en lavrisiko-grænse. Forventes offentliggjort efterår 2010

Der er igangsat ny satspulje: kvalitet i alkoholbehandling, blandt andet familieorienteret behandling

Der er kommet nye grænser for salg af alkohol til unge under 18 år

Afgifter på alkoholsodavand er steget lidt, cider og frugtvinssodavand belægges ligeledes med afgifter

Alkoholpolitisk Landsråd har indsendt en del klager over reklamer for alkohol og har fået medhold i mange tilfælde. Klager over bla. Carlsberg (sammenbland af sport og alkohol) samt CULT (seksualiserende og inspirerende til excessiv alkoholindtagelse).

Narkotika

Sundhedsministeren nedsatte et ekspertudvalg om kokain efteråret 2009. Udvalget afleverede rapport forår 2010, især med forslag om tidlig indsats. Rapporten vil indgå i:

Regeringen planlægger en ny narkotikapolitisk handlingsplan ("Kampen om narko II") til efteråret 2010.

8. Nye publikationer 2009-10

Alkohol

Metoder i familieorienteret alkoholbehandling – om at inddrage partner og børn. Sundhedsstyrelsen 2009

Børn i familier med alkoholproblemer – en evaluering af tre former for støtte. Sundhedsstyrelsen 2009

En børnehavefe ,en skolealf –og anden støtte til børn i familier med alkoholproblemer. Sundhedsstyrelsen 2009

Ansvarlig udskænkning. Sundhedsstyrelsen 2009

Spørg om alkoholvaner. Diagnostik og behandling af alkoholproblemer. Klinisk vejledning for almen praksis. Sundhedsstyrelsen 2010

Tal på alkohol i kommunen. Sundhedsstyrelsen 2010

Narkotika

Brug af khat blandt personer med somalisk baggrund i Danmark – en undersøgelse af omfang og holdninger. Sundhedsstyrelsen 2009

Narkotikasituationen i Danmark 2009. Sundhedsstyrelsen 2009 (Ny årsrapport udkommer i november 2010)

Redegørelse fra ekspertpanelet om kokain. Indenrigs- og Sundhedsministeriet. Maj 2010. (kan downloades fra www.sum.dk)

Sundhedsstyrelsens publikationer kan downloades fra www.sst.dk.